

HAWAII · PUKA-LA · HOLOMUA

—“Ua Mau ke ‘Ea o ka Aina’ i ka Pono.”—

BUKE I.

HONOLULU, POALIMA, FEBERUARI 2, 1894.

HELU 2.

KA NUPEPA PUKA-LA HAWAII · HOLOMUA

Hoopuka mau ia mai ka Poakahi a ka Poalima, o kela me keia Mahina e ka Hui Hoolaha Nupepa Hawaii Holomua.

Uku Pepa, he Kanalima keneta o ka Mahina. No ke kope hookahi he 5 keneta.

E loa no ka pepa mai keena aku a ma ka lima o na Luna.

Aole he pepa e hoounaia mai ke Keena aku no na kuasina, aia wale no a uku mua mai.

KEENA HANA: Ma ka halepohaku o E. B. Thomas, ka hale i noho mua ia iho nei e ka nupepa Elele Huina o na Alanui Moi a me Nunanu.

E hoouna mai i na Mea Hou, na Kumumanao, Olelo Hoolaha na Kanikau a me na Mele Inoa ia.

THOMAS P. SPENCER,

ka Lunahooponopono o ka Pepa.

Aole loa e pai ia kekahi Olelo Hoolaha, Kanikau a Mele Inoa paha ke ole e hookaa mua ia ka uku. Aole no hoi e hoouna ia kekahi nupepa ma ka owili paka-hi, aia wale no a hookaa e ia ka uku mamua.

O na Kanoha Nupepa a me na Hookaa Dala ana, e loa aku no na Bila Hookaa mai ke Keena pololei aku a i na Luna, a i ole e hoouna pololei ia aku paha i na poe lawe pepa, ma ka hoouna mua ana mai i ke ola o ka Nupepa ia.

ABRAHAM FERNANDEZ,

ka Luna Nui o ka Pepa.

Olelo Kahea!

Owau o ka mea nona ka inoa malalo iho nei, ke kahea nei au i ka poe a pau e makemake ana e hookomo mai i ka lakou mau wahi huna huna iloko o

ka “Hui Hookuonoona Lahui Hawaii,”

Ua makaukau au e lawe mai i ka huina mai ka HOOKAHI DALA aku a PII AKU ILUNA, no ka pono a me ka pomaikai o na kanaka Hawaii wale no. E loa no au ma ke Keena o ka nupepa

HAWAII HOLOMUA,

Alanui Moi, mai ka hora 9 A. M. a hiki i ka hora 4 P. M.

E oluolu e hoomanao mai i ka uku o ka Buke Hoomanao Hoahu, he 25 KENETA no ka BUKE hookahi.

ABRAHAM FERNANDEZ, Kahu

No ka Hui Hookuonoona Lahui Hawaii. Jan 13-14

Kasabianaka

Ke Keiki Opio Puuwai Wiwo-Ole o Kosika.

Ka Hooili-Kaua Hahana a na Aumoku Beritania me Farani maluna o ke Kahua-Kaua o Nile;

Malalo o na Alakai ana a na Adimarala puuwai o ka wiwo-ole Haku Nelekona me Burue.

“E ku ana ke Keiki Opio puuwai haokila maluna o ka on-ki o ka moku-pau-ahi.”—Mrs. HEMAN.

Ua hiki aku na aumoku kaua Farani i na kapakai o Aikupita me ka maalshi, a ua lele awiwi aku o Napoleon me kona mau puuikoa tuka o ka aina, me ka waiho ana iho i na mana a pau o ke kauoha ia Adimarala Burue, a e holo huli aku ana hoi o Adimarala Haku Nelekona me kona mau moku-kaua Beritania i ua mau aumoku Farani nei a loa i ke Awakumoku o Abokia, hookomo koke no lakou iloko o ia ahiahi a hooika ia ke kahua kaua kaulana loa o ka nuku muliwai o Nile, a loa ai ka lanakila hanohano o ke kamahao poina ole ia Enelani ma o ka Haku Nelekona a me kona mau aumoku hooko kauoha o ka wiwo ole.

Ua hooika ia keia kaua o Nile i ka hora 6:27 o ke ahiahi, mai na aumoku Beritania mai o ka Haku Nelekona, iloko o ke Kaikuono o Abokia, a i ka hora 7:30, ua ku mai la ka Alibikau alakai Adimarala Farani Burue i kekahi poka pukunahi mai ka moku mai o ka Haku Nelekona ma ka soao akau, a waiho pahu aku la oia me ka pane leo ole maluna o ka papahela o kona moku, a make loa.

Ua hoomalamalama ia na ao potululu o ka pouli nui o ka po, e ka malamalama ahi-paada ma ka waha o na pukunahi he 2,054 e kani mau nei, a e nei i nakolokolo ana hoi ka lewa lani i ke ko halulu a na poka wela i na kapakai o Aikupita a loa aku o Napoleon me kona puulikoa holookoa he mau mile lohi ma ka soao bema o ka aina. Oiai ke kahua hooilele poka e hoomau ia ana ka enaena o na lako kaua i ka hora 8 a oi iki o ia ahiahi, ua ku mai la o Komodoa Kasabianaka i kekahi poka pukunahi ma kona umauma, haule aku la iluna o ka papahela a pane mai la i kana keiki me keia mau otelo oiai oia e paa aku ana iaia mahope: “E nana mau i kela hae kaha-kolu e kuu keiki,—e kakia kui mau aku iaia iluna o ke kia i na wa a pau e haule mai ai.”

He mau olelo ano hookikina maloli keia a ka makuakane i kana keiki opio o 13 wale no makahiki,

aka, o ke ano maoli iho la no ia o ke keiki opio e like me ke aakoko o kona makuakane ka haokila o ka wiwo ole, oia na haawina e kapalili ana ma kona umauma onto no ka hooko aku i kela mau olelo o ke kauoha, a ua hooika ia aku la kana keiki no ekolu manawa ma ke kii ana e kakia kui i kela hae kaha-kolu o Farani, e kau hou iluna o ka hui o ke kia maluna ae o ka pu-nohu uwani paada e hoopotuluhine, iloko hoi o na tausani poka pukunahi e hihio ana ma kona mau soao me ke kupinai.

He hookahi hora mahope iho i ka hora 9, ua ike ia aku la ke ahi e a ana ma ka oneki o ka moku-kaua Adimarala Oriana, a ua pau na manaolana ana i koe no ka hiki ke pakele ko lakou mau ola, a ua hoopau ia ke kipu ana mai o na moku Beritania me ko lakou hookuu ana i na waapa e ohi i na kaa Farani e lele ana iloko o ke kai, oia ka wa a ka makuakane Komodoa Kasabianaka i huli ae ai i kana keiki e paa ana i kona poo maluna o kona uha, a pane i keia mau otelo hope o ka ehaeha e haeha ia ai kou puuwai e ka mea heluhelu mamua o kona make ana—

Aole i pau.

Ka Manaoio Paulele Kahua Hoomana

—MALUNA O KE—

Kanawai :- Babetizo O RUSIA.

Hoahewaia o ka Babetizo i ka Hoomana okoa;

Ka Uku-hoopai o ka Poe Pepeiao-kuli;

O ka Nohoalii, oia ke Poo o ka Halepule.

Huli hou ae la ua Keonimana nei a pane i na wahi kaikamahine uuku i hui mai la i ke laua mau inoa.

“Maria a me Laiza!” wahi ana me ka leo puuwa i na hoailona ma o ko laua mau inoa. “Ha! He mau inoa Geremania ko olua malalo o ka hoomana o Lutera, eia uae, he olelo Rukini ka olua e kamailio mai nei.”

I keia manawa i puka mai si ka makuahine o na kaikamahine mai loko mai o ka hale, a hele pololei mai la ma kahi a la kou nei e launa kamailio nei, ua pane mua aku la ke Keonimana i kela mau olelo,—

“A! Matusuka, (makuahine ma ka olelo Rukini); aoha kakahaka oel! He mau keiki helehelena maikai kau, a me ka

hale maemae iloko o ka malapua uliuli. He kanalua ole ko’u, he wahine haouli oe iloko o kou home pono!”

Aia he helehelena o ka mino, aka maluna o ua wahine la no keia mau otelo mahalo a ke Keonimana malihini i kana mau keiki a me ka home, oia kana pane mai ai me na olelo oluolu o ke kulana haaboo o ke pookela loa, penei:

“A! E ke Keonimana! Ua loa ia’u he mau kumu e haaboo ai me ka piha i ka hauoli. O ka’u kane, he hooie waiona oia; a o na poe a pau maloko o keia mau kauhale iloko o ka popilikia, e loa no ia lakou he mau kokua o ka puuwai oluolu loa mai iaia aku. No’u iho, iloko o ko masua wa i hooiu ia ai iloko o ka berita maemae o ka mare, aole loa au i ike a hookama-aina ia e tohe i na olelo pelapela o ka lokoio— a me na puupuulima hoi o ka hoeha-ili mai iaia mai— a he kakaikahi loa na wahine mare kane o ke ao holo-okoia nei i loa na haawina pomaikai o ka noho’na oluolu me ka lakou mau kane— a e kamailio mai pela.”

“Ae, he mau olelo oiaio loa kela au e kamailio mai nei e ka wahine opio, aka, pehea la olua i noho ai iloko o keia ano pupupu hale o ke kulana hoemana o ka Halepule o Lutera, oia o na kamaaina a pau iloko o Rukini nei iloko o ko lakou hoomana, oia no ka hoomana pule o ka Oihana Laahia e Otodaa, a oia wale no ko lakou manaoio ma keia ola ana eia e hanu ana i na ea oluolu o ka honua nei, a e babetizo ia ka lakou mau keiki maloko o ia hoomana o ka aina i ae mua loa ia mai i kinohi e ke Akua Mana Kiekie Loa.”

“O ko ke Akua makemake no ia o ke kukulu ole ia ana he halepule maloko o keia apapa aina, a e hoomaikai mau loa ia oia iloko o kona halelii kiekie iloko o ke aupuni o ka lani,” wahi a ua wahine la i pane mai ai me ka minoaka ma kona mau papalima.

“Aka, no kau mau keiki ka’u e kamailio nei, no ko lakou babetizo ia ana iloko o ka hoomana o Lutera,” wahi a ke Keonimana i pane aku ai. “Aka, e ae mai ia’u e ka Matusuka maikai, he naaupo ike ole kou i ke kanawai o ka aina a me ke hoopai oolea o ka hoopahao ia, a oia ka’u e hoikeike aku nei ia oe mai ke komo poo ana aku iloko e ia mau haawina o ka ehaeha me kau mau kaikamahine maikai.”

Aole i pau.

Ka Nupepa
Hawaii Holomua Puka-ʻA

ABRAHAM FERNANDEZ
Luna Nui.

THOS. P. SPENCER,
Lunahooponopono.

HONOLULU, - FEB. 2, 1894

Ka Ninau o Hawaii.

Maloko o kekahi nupepa alakai o ke kulanakauhale o Wasinetona, ua hoomaikaika mai oia i ke kahua kamailio akea maluna o ka Ninau Lahui o Hawaii nei, i waiho ia aku hoi ka hooponopono pokole ana ma ka Amerika olelo hoohele kaulike e haawi mai ai no ka pono o ka aoao i kuleana i ka noho hoohele aupuni ana ia Hawaii malalo o ke alahahele kaulike me ka makemake a apono o ka hapanui o keia lahui. E ike ia iho no ma keia kukulumanao, aole wale o na poe Amerika kakaikahi o keia kulanakauhale, o lakou wale no na kana-ka Amerika oiaio e loa nei ka noho lanakila ana i kela aupuni mana nui a hoaloha pili kokoke loa i ko kakou kapakai, ina aole o ka uhane debolo kekahi e launa pu nei me keia poe Amerika i helu ole ia e kela aupuni naauao, ke kahua hila-hila ole hoi o ke ku ana o keia aupuni oehaa ma ke koi maoli ana aku ia Amerika e kokua mai ia lakou. O keia mau pauku malalo iho, oia na mana alakai o ua nupepa la e pili ana i na hooko mana o ke kulana luna aupuni kiekie o ka Peresidena no kela lahui, ma kona unuhi ana mai i kela kuikahi pukahee i onou-poo ia aku iloko o ka Aha Senate, mamuli o ka hana keonimana ole o ke aloha a me ke kaulike o ka mana o ka noho Peresidena ana o Harikona, a na ke au o Peresidena Kalivilana i hooko aku ka hana maemae e kaulana mau ai o Amerika i kona makee i ka hana pololei iloko o na hanauna a pau o ka hoohele aupuni ana o ka lehulehu—no ka lehulehu—a ma o ka lehulehu.

O keia iho ka mana alakai o ua nupepa la o Wasinetona no ka Ninau Lahui o Hawaii.

“O ka mea hou ano nui a ka lahui Amerika e kali aku nei no ka hopena e hooko ia maluna o ka ninau o Hawaii, oia no ka olelo hoohele e hoohelewahe-ole ia, no ke abewa a Amerika e hoahewa aku ai i kona mau luna pili oihana, na poe na lakou i hooko aku ka hana hila-hila ole i hana ia ma kona inoa. He mana oiaio ka ho-

ike maoli ae imua o ke akea mai kela kapakai o ka Atelani-ka ma ka hikina, a hooe i ke kapakai o ka Pakipika ma ke komohana—ua lawe aihue ia mai ke aupuni o Hawaii no ke pakaukau ana e kuai mai i ka Repubalika o Amerika nei e na poe powa o ka aihue aina. O na Peresidena elua o Harikona me Kalivilana, ua kama-aina like laua i ka okomo ia ana mai o keia ninau, a pela i hiki ai ke waiho ia aku iloko o ka Aha Senate. Aka, o ka Aha Kuhina o Kalivilana i ko lakou wa i komo mai ai iloko o ke kulana alakai Mana Hooko no keia aupuni, ua ike lakou i ka waiho moakaka loa o kela pane kua a ka Moiwahine o Hawaii, e olelo ana—“Ua haawi pio mai oia i kona aupuni imua o ka mana kuaa oikela-kela o Amerika, nona ka puai-koa i lako pono i na mea kuaa, a i hoohele ia aku hoi i uka o ke kulanakauhale ma ke kauoha a ke Kanikela Amerika no ka hui me kekahi hopena e ala mai ana.” Nolaila, ua haawi pio mai la oia i kona kuleana o ka nohoalii me na mana o ka hila-hila e kali no ka olelo hoohele o ke kaulike a ka Repubalika e haawi ai i ka noho oluolu ana o kela lahui makamaka a hoaloha pili kokoke loa ia kakou maloko o ka moanawai akea o ka Pakipika.

Mamuli o ka mana oiaio kaulike e hana ia ka pono a me na kuleana maluna o na mea a pau, oia o Peresidena Kalivilana i hookumu ai i ka mana hoopono o ke kanaka Amerika oiaio, a hooona ia he Komisina i ka Paemoku Hawaii, no ka huli a me ka noii pololei ana i na kumu i ala mai ai o keia hoohele kahuli aupuni i ka nohoalii o ka Moiwahine Liliuokalani, a malalo no hoi o ia kumu i unuhi hou mai ai ka Peresidena i kela kuikahi onou-poo o ka hoohele aina iloko o ka Aha Senate, i hana malu ia e ka Peresidena mua me na mana poholalo a me ke kuleana ole i ka noho maluhia ana o kela lahui uuku o ko Hawaii Paeaina.

O Mr. Balaunu, oia ka Agena i hooona ia aku i ko Hawaii Paeaina, a he kanaka hoi oia i hila-hila nui ia ma kona kulana ma a me ke kamaaina i na hana ano nui o na ninau pili hooponopono lahui iloko o ka Ahaolelo no iwakalua makahiki i hala, a maluna o kona mau mana alakai a me alakai no ka papa Komite o na aina e, i kupono loa ai iaia kela kulana hoohele o ke Komisina huli i na mea pohihihi i huna-kele ia mai ka malamalama aku o ka ninau hooponopono lahui e loa ai ka olelo hoohele kaulike no

ka haawi aku i ka aoao i kuleana i ko Hawaii mau pono pilipaa o ka noho aupuni pili lahui ana e like me kona kuikahi hoomalu mai kekahi mau mana e ae o Europa e ku nei iloko o keia la.

Aole keia he ninau paakiki e haawi ai i kekahi kanaka o ka naau hoopono no kana olelo hoohele o ke kaulike, ina e koi ia aku kona alelo e hoike pololei mai i ke kahua i kukulu mua loa ia ai ka hookahuli aupuni kuleana ole i ka nohoalii o ka Moiwahine o Hawaii, a me na hoo maoli ana no e lawe ma ke ano aihue i ka pono pilipaa o kekahi lahui i haawi ole mai i ko lakou ae me ka lo-kahi e hoohele i ko lakou aina hanau me kekahi aina okoa. O ia mau ano lawelawe e hooko ia e keia aupuni naauao a me ke kaulana ma keia hapa poe-poe o ka honua imua o kekahi aupuni hoaloha a me ka nawa-liwali, he kua maopopo loa kela i ko kakou kahua i kukulu ia ai ka hae o ka lanakila o ke aupuni Repubalika o ka lehulehu—aole no ka hapa-uuku o na Amerika kakaikahi o ka powa e noho nei maloko o ko Hawaii mau palena aina, e hooe nei e hapai i na hana o ka hila-hila ole ma ka inoa o Amerika e lilo i mea paahana keaka na keia poe puulu o ka ohumu malu a me ka pakaha aina oiaio.

Mahope iho o ka huli noeau ana a Komisina Balaunu oiaio oia ma Honolulu, a waiho aku i kana hoike piha imua o ka mana hooko o ke Aupuni Amerika, ua hoopuka ae ka Peresidena Kalivilana i keia mau olelo o ka hoahewa i ke kuleana ole o ka mana aupuni nana i kukulu keia P. G. o ka lima nui a me ka hao wale i ko Hawaii pono pili paa me keia mau olelo:

“O ko kakou aina,” wahi a ka Peresidena, “aia kakou ma kae o ka lua kahi i eli ia ai ka hua o ka hewa, no ke kukulu ana i ke Aupuni Kuikawa o Hawaii, he mokuaina i lili kokoke ole mai i ko kakou mau okana aina pono, a kakou hoi i hookau hewa loa ai i ka mana hoohele lahui maluna o kela paemoku. O ko kakou Agena e noho ana maloko o ka poai o kela paemoku, ua kikoo aku kona wawae e hookomo i kona kino holookoa iloko o ka hana hila-hila loa o ka aihue aina a me ka powa i ka hoohele aupuni ana o Hawaii, a o Amerika pu kekahi e loa ia haawina hila-hila maluna o na molina o ka hae a me kona kulana kuokoa e makee i ka pono, ka maluhia, a me ke kaulike.

“Ina he aupuni kaulana o

Amerika nei no kona hoopono a hooahawaha i ka hewa, o kana hana mua loa e hana ai, oia no ka hooko aku e hoi i kela kiko eleele i palapala ia ma kona inoa—he aupuni aihue aina o Amerika, a e hookomo iho ma ia wahi—he aupuni hoopono o Amerika, ma kona hooko pololei i ke kahua aupuni i kukulu mua ia ai o Hawaii malalo o kona nohoalii, a i apono nui ia hoi e kona lahui pono, na kekahi alii hanau o ka aina e rula i kona hopena, a i noho maluhia mau hoi no hapalua keneturia o na makahiki i hala ae nei. Nolaila, o ka mana i waiho ia aku e ke kumukanawai iloko o ka hooko pili oihana o ka Peresidena, o kona wahi ia o ka hana a hooko i kela ninau lahui ma ko Amerika inoa, ma ka hoihoi hou ana i ka Moiwahine maluna o ka nohoalii, a oia ka hopena o na hana poholalo hila-hila ole i hana ia a hooeue ia e ko Amerika luna aupuni e noho ana ma ko Hawaii aloalii. O ka manawa o ka hana, ua hiki mai i keia la, a o ka hooko wale no ka mea i koe a keia aupuni e hana aku ai i na manawa a pau a ka ahaolelo e haawi mai ai i kana kauoha pili i ka pomaikai o ka noho aupuni lahui ana o kela lahui nawaliwali o Hawaii.”

He \$450 o ka Hookuono Lahui a hiki i keia la.

Leahi:—Inoio na awa hiki na ake nei o kakou. N.E., he heihai kaa huilalua o na Popoki keokeo, huipu me ko ka Avataila,—

He hokaka kai hookau me ka hahana mawaena o kekahi Pake a me kekahi keiki Hawaii mehi-rei, mawaena o Atanui Katiika a me Maunakea.

Pehea ana la “na Pua o Hawaii” e ku-nana wale aku ana paha me na hoohele ole i na Uie mokomoko ana no ko lakou inoa moho kinipoppo? Alia hoi la—Ha—o—e.

Ua hoike mai o John A. Kawai o Puuloa i ka inoa o kela ia kupanaha a makou i hoolaha ai, he Pahupu ka inoa o ua ia la, he ia kamaaina keia no na koa hi-aku. Ua laweia ua ia la no ka Hoikeike-ku-waena Hooilo.

Hoolaha.

Owng o ka mea nona ka inoa malalo iho, aole an e hookaa i na aie a pau o ka n waiho me ko n inoa, oia o Mrs. DINAH KAIMI, me ko n kakaunoo ole maluna o kekahi palapala hooe

JNO. KAIMI.
Jan 13-1m*

Papa Ielu Mahina.
FEB. 1894.

Su	M	T	W	T	F	S	Mahina hon
				1	2	3	Feb. 5
4	5	6	7	8	9	10	Hapaha mua " 13
11	12	13	14	15	16	17	Mahina paha " 19
18	19	20	21	22	23	24	Hapaha hope " 27
25	26	27	28				

Nuhou Kuloko.

Nui ka poe makahēhi i ka makou pepa.

He buke pakeke ua haule. he \$50 ka uku makana.

Keia la ku mai ka ahoitono mai na Panalau mai o ka Hema.

Nani a maikai ka Aha Pahi Ohe o ka po nei a ka Bana Lahui.

He 48 na make o Honolulu nei i ka mahina o Ianuari i pau.

He mau Hawaii kekahi i huli mai ma ka moku kalepa Rithet.

O Pu' pu' ma ke puhi ohe ana ma ka Hotele i keia po.

He 6 mau Iapana piliwawai i laweia i ka Halewai i ka po nei.

Hakaka o Mag'on loio me Mr. Luning a mei wai ka auwae o ka lolo.

He 6 mau koa P.G. i hoopauia ae ma ka Halewai i ka po a ao ae Poha nei no ka ona.

Ua hookaawale ia he mau kaa okoa no na kaikamahine i ka auina la apopo.

He moku kuna uai na Aina E mai kai kaalo mai i keia auina la mawaho o ke awa.

He mau wahi kakahiaka pu-anuanu keia o ke kulanakauhale nei.

Ua lohe mai makou ua pau aku la i ka hoohele na mai lepera o Kalihi malalo o ka Hoohele Aina. Lapuwale!

Mea mai kini o Manoa, he puhi lemu'nao ka hana a ia wahi hale e kokoke la i ka pali. Malia i kapu ai.

Ua haalele aku ke kuke haole o na koa P. G. no ka uku pono ole ia, he Pake aku la malaila, no ka uku pihipihi.

Ua hoohele ia e Mr. S. K. Kuhano i keia la, [Feb. 2.] ma Palolo, o Mr. Oio k., me Akane ki w. E mahalo olua.

Mai poina i ka auina la o ka la apopo i ka hookuku kinipopo mawaena o na kaikamahine o ke Kula o Pohukaina kua ia Koleaka. Keia paani ka mea nani loa.

O kekahi poe a ka Moiwahine i hawai ai na hana o ke aupuni, a he mau punahele hoi, o lakou ka poe mua loa i keia la lakou iho no ka ai a me ka ta, hoohele e lawe i ka pu a ki aku i ko lakou mau hoakkanaka a me ka moiwahine, a hoolilo aku i ka banau. Aole pih keia i ka poe kuokoa. He la ko na mea a pau.

Ua malu ka Honua.

Hoohonua mai la ka ua i uka, ua malu ka honua ia Kalani.—hoohonua mai la ka hana i Amerika, ua malu o Hawaii honua ia Iehova, ua malu hoi kona Moiwahine, kona lahuikanaka.

O Iehova ka puuhonua, ke oioina e maha ai. Malalo o ka malu o Kona mau eheu kakou a pau e ka lahui Hawaii aloha e awaiulu ia ai me ka puuwai lokahi, mai Hawaii a Niihau. E pelu iho na kuli i ka honua, a ma kou keena mehameha hoi e waiho aku i kau pule imua Ona me ka naau haahaa, no ka pono o kou aina, kou lahui a me kou Moiwahine, a no ka pono pu no hoi o kou mau Ekalesia mai Hawaii a Niihau.

Iloko o kou apana, ke ike oe i ka nele o kou hoalauna, e kokua aku oe ia lakou, a na Iehova no oe e kokua mai. O keia ke ki e kuikahi like ai ka lahui mai Hawaii a Niihau, a e pumehana ai no hoi ke aloha o Karisto iloko o ka lahui Hawaii, e kolu ai na olelo kanea mai ka puuwai ae, "pomai-kai ka makuakane a me ka makuahine i na keiki mai ko laua mau puhaka ae, oia i, o ko Hawaii kuokoa mau ia, me ka hoopilimeaa ole i na poe Parisaio hookamani ma ka lawelawe pu ana i kau mea e ai ai." Oia kou ola a me kou pomaikai e Hawaii oiaio, nolaila, e na haipule mai Hawaii a Niihau, ano ka wa e malii ia ai, ano ka wa e ala ai, mai hoopanee i keia mau olelo'o no ke noi ana aku imua o Iehova.

Na Olelo Noeau Pookela a Bisimaka.

"Mai kuemi hope ka manao, no na ano makani a pau e pa mai ana imua o na kahua kuaa, —aka, e ku'aa mau, imua mau, a no kakou ka hanohano o ka lanakila."—Ka Bisimaka mau olelo hoeneu mau i kona mau koa maluna o ke kahua kuaa.

Ua kono ia mai ke pukonakona Bisimaka a kuhikahi puuone kaulana loa o Geremania, e kipa aku i ke anaina hoolaula a na haumana ao kula o Hamebuga Wilttheima, a oia oia i kono aku ai iloko o ka ha'e kula, ua haawi mai la na haumana i ke mele kuaa o Geremania "Ke Kiai ma ka Muliwai Rine" no kona hanohano, a oia ka ua pukonakona la i haawi aku ai i kona hoomaikai me hookahi kunou, me kona hiele helena maa nua oia i ke kuaa iwaena o ke ahi a haawi i na kauoha o ka wiwo ole. oia kana i pane aku ai imua o na haumana mahope iho o ka lakou himeni me na huolele hoolana manao no ka imi naauao.

"He kanaka puni himeni au iloko o ko'u mau la opio, a ua hauoli a i ko'u wa i waiho aku i ke a'o himeni ana, a hoolilo i ko'u manawa a pau ma ke a'o oibana koa no ke kuokoa mau loa o ka Aina Makuu, a me ke kakeo mau i kona mau kaaawai a hiki iloko o keia hera'a'u e kamailio nei. Aka, e na pulapula opio hou o Geremania, ke minamina nei au no ka hiki ole ia'u ke himeni, a ua hewa loa ia au no ka haalele ana i ke a'o kula o ka himeni, ma ka hoomau e hookamaaina i kona mau Ki a me na loina, a me ka mahi ana e ulu pono mai ai na sako ko o kona kibapai, a e puka mai auanei kona hua i ke kau kupulau o ka wa oo o ko ke kanaka ola ana i palapala ia me na hua olelo moakaka penei:

"O ka makaukau i na loina, o ka ike i na alahale, a o ka loa o ke Ki e uwehe ia ai na ipuka paa a pau o ka honua,—oia ka Papale Mahiole hanohano o ke kanaka no ka imi naauao.

"Nolaila, iloko o ko ke kanaka wa e ola ai ma keia ao, o ka makaukau himeni, oia kona kookoolua o ke aloha pihipaa i ke kino ma na anaina hoolaula ma ka home, a me na anaina hoonani i ko ke Akua Mana Loa ihiihi kapu iloko o kona aupuni lani o ke ola mau loa."

Waiu me ka Meli.

He kolu ke a-na ana i ka loa me ka laula i ka lolelawae o na kane mai ke kukulu mua loa ia ana mai o ka honua nei, a he kolu ole hoi ke a-na ana aku ia haawina like i na wahine mamua o kona mare ana i ke kane. Heaha la ke kumu?

O ka waiwai io o ka pohaku dai-mana iloko o keia la nana ka hui-na kaumaha i hiki aku i ka hookahi toua, ua like no ia me ka waiwai io o \$35,000,000.

E like me ka hoike a na manao noeau pili akeakamai, he elua mahela o ke alakai ana e hooko i na manao o ke kanaka, penei: 1—O ka ai nui loa a pihia ino ka opu—he kumu ia e nawaliwali ai o ka lolo. 2—O ka ai uuku loa, he kumu ia e nawaliwali ai o ka opu, a emi mai ka ikaika.

I ka wa elemakule o ke kanaka, oia kona manawa ake loa e hooma-ikeike mai iaia iho. ua like oia me ke kanaka opio ma ka hiki ke kukahekahe mai i na loli ana o ka manawa—o ke au kahiko ka oi o ka nani. a he hope aku ke au hou. Alaila, he poe elemakule poo paa-kiki aku le no ia poe i hiki ole i kahi Boe Apiki iwaho o Mamala.

Ina oe he makemake e ikemaka i ke ano kulana o ke kanaka, alaila, e hoolaula aku iaia iloko o ka manawa maloo o ka la a me kona wa pololi, a e kono aku iaia, ua makaukau oe e hookipa maluna o kau papasina, hanai aku iaia me ka poi a maona—hoohele aku i ka waihu a kena ka puu—alaila, o kou mau minute ia e ikemaka ai i kona kii hoolole-aka elike me na helehelena o ka Anela mai loko mai o kekahi luapo.

Lele Baluna

Hooko Kaucha Weliweli Loa

— O KE —

Kapitala o Parisa;

Ke Paniku a na Pualikoa Geremania i ka hoopuni mawaho o Parisa.

— I KE —

Kukala Kuaa o ka Makuahiki 1870.

O ke kukala kuaa mawaena o na aupuni keiki'kane o Europa i ka makahiki 1879, oia hoi o Farani malalo o ka Emepera Napoleon III, a me Perusia malalo o ka Moi Williams, oia kekahi o na kukala kuaa habana loa i ho-a-aku ia Europa Waena e komo poo iloko o ke kuaa habana enaena o ka wiwo ole aai ka hookumuia ana mai o ka honua nei. O ke kanaka pookela loa o ka piha noeau a kakou i lohe pihipine ai ma na hooili kuaa ehuhu o Sadowa, na kos kiai o ke kapawai o ka muliwai Rine, a me ke kuaa hoopuni i ke kulanakauhale o Parisa a ai na kanaka Farani i ka iole a me ka popoki no ka pololi,—eia no oia ke ola mai nei i keia la—ke Kuhikahi Puuone kaulana loa o Europa Waena—HERR VON BISIMAKA, ke pukonakona nana na papa kuhikahi hoolala kuaa i loa ai he mau lanakila hiwahiwa i na aupuni hui i hoohele na okana aina o Perusia me Geremania. Ma ke kuaa paniku i ke kulanakauhale o Parisa, oia kana papa kuhikahi pookela loa o ka noeau, mamuli o ka haawi hoolookoa ana mai o na mana kuaa papu a me ka pualikoa pale hope Farani ia Geremania, nana ka lanakila hiwahiwa o ka manawa i lilo i mea kaulana loa iloko o ko Europa moolelo, a me ka ae ia o ke kol pololi aie lahui ma ka aoao o Geremania.

O keia moolelo malalo nei, oia ka moolelo lele baluna lawe kauoha i kekahi mau papu kana mawaho o ke kulanakauhale, e hoike aku ana i ka pili'ka pololi o ke kulanakauhale hoolookoa o Parisa mai na kane, na wahine a me na keiki, a ina aole e lea mai na kokua lako ai no na kos o ke kulanakauhale. alaila e haule pio aku ana o Parisa hoolookoa imua o ka mana kuaa o Geremania e hoopuni nei mawaho o kona mau kiekiena, no lakou na pukuniaihi i makaukau e ki poka pahu aku i ua kulanakauhale Moiwahine la o Europa.

E hoike ana keia moolelo malalo nei, i ka huakai wiwo ole a kekahi kanaka Farani me kana ilio iloko o ka baluna, ma ka hooko kauoha o ka lawe olelo o loa' ai na lako ai no na ohana lehu-hu a me na pualikoa o ke kulanakauhale e ai nei i ka iole, ka popoki, ka ilio, a me na hoololona kolo e ae a pau e hiki ana ke loa no ka pololi i keia helu ae o ka Poadahi.

Haku Berona

Wm. Lanakasa

— MA KA HUAKAI —

Huli Kaikamahine

Iloko o Auseteralia.

KA POHAI AIHUE HOLO-
HOLONA—NA ULIA O KE-
KAHI YANKI AMERIKA
—I KA LUA O KONA MA-
KAIKAI ANA IA AUSETE-
RALIA.

MOKUNA II.

KU MAUA MA MELBOURNE—A HALA-
WAI ME NA HOALOHA.

Alaila, hoakaka mai la o
Murden i kana mea huna i ma-
nao mua ai oia kona mea e hiki
hou ai i ke kulana mua ana i
lawelawe ai.

He hoakahi pule i hala ae nei, ua
komo ia ka hale aupuni a aihue ia
na daimana makamae o ka wahine
a ka Lutuelia Kiasina. nona ka
huina waiwai io, h 5,000 paona.
A ua nui loa ka minamina o ka
mea nona ua waiwai la. Eia na
makai a pau ke huli nei i ke aua
me ka po i ka mea nana i hana ua
aihue la, aole nua he loa iki o ka
moali e hiki ai ke hoomaopopo ia
ke kolobe.

Malia paha ua holo ka aihue no
Kikane? wahi a Hese

Aole, aole pela ko'u manao; no
ka mea, ua paa i ke kiai ia na ala
nui a pau a me na uwapo, aole hoi
e ae ia kekahi mea e kau maluna o
na waapa me ka huli mua ole ia o
kona kino, a pela pu no me na kaa
lawe ohua. A ina no e lawe ia i
ka o na lua gula, e paa mua ana
no i ka hopu ia.

Alaila, ke manao nei oe, eia no i
ke kulana kahale nei, ea?

Pela kuu manao. Ke hoike aku
nei au i ke kumu o ko'u manao
aia pela: O ka ruua, o ka mea
aihue, aole o'u kanalua he mea
piha maalea ia, e manao wale ia
aku nei no eia iho no ianei kahi i
hoopu ai a hala se keia mau hoo-
huoi ana, alaila, oia ka manawa e
awii ai i ka holo ma kekahi mau
mokuaina okea aku. O ka lua, o
ke daimana i aihue ia, he kumu
kua nui kona e hiki ole ai ke kua
ia ma kekahi mau wahi e ae, koe
wale no ma Enelani e loa ai ke
kumukuai kupo e hiki ai i ka
mea aihue ke noho me ka hanoha
no maluna o kekahi mau miliona
dala. Aole anei ou manao pela e
kuu hoaloaha?

Ae: ke manao nei au, ua lawa
loa kela manao ou.

Ea, panee ia aku ka omole i kou
hoo, a hooma-u ae hoi kakou i ko
kakou mau lehelehe, no ka mea,
ke ano panalo mai la ka kakou
kamailio ana—e aho hoi ia, kau ae
kahi sika.

Alaila, hoomaka hou mai la o
Murden e kamailio ia'u maluna o
kana kumuhana mua, me ke kau
ana ae i kona sika, a oiliili mai ia
ka uahi hehono paka mai loko mai
o kona waha.

E hoomaka koke kakou e lawe
lawe i ka kakou hana me ka elen
loa, e like me na ao keokeo ushi e
pohai nei maluna o ko kakou mau
poo. Auo, ina e loa ana ia'u kela
mau daimana, alaila, e hoihoi koke
ia ae ana au ma ko'u kulana me
ka hikiwawe loa, a e hoole no au i
na makana e ae e haawi ia mai ana
ia'u.

He oiaio kau mau olelo; wah
a'u.

Eia au me ko'u mau hoaloaha, a
me kekahi mea i kaana pu me a'u
iloko o na ulia he lehulehu wale no
na hana e loa mai ai ke dala;
wahi a Manaolana paha me ka awiihi
ana ae o kona mau maka iluna.

Pela io; wahi a Murden. E hoi
hoi koke ia au ma kuu kulana
mua, a e hoopuka koke no au i na
palapala pili oihana i loa ai ia
kakou kekahi mea e pomaikai ai.

E hana aku ana mau i ka mea
hiki nou, aka, e pono oe e hooma-
nao iho, i hele mai nei mau no ka
hana, aole hoi no ke alualu ana i
ka poe aihue holoholona.

Maikai! E hoomaka ana kakou
e hele kaapuni ia loko o ke kulana
kaubale nei i ka hora 9 o keia po,
a oiaio e iho aku ana kakou e ma
kaikai i na lua lona kahi e hoopu
nei na poe kolobe a me ka ha'iha'i
kanawai, he mea pono ia kakou ke
ho-ano-e i ko kakou mau lehelehe
na a me na aahu, a e paa kela a
me keia pakahi o kakou me ona
pu panapana, no ka mea, e hooa ae
asa ilaila kekahi poe noonoo pono
ole a me ka poe hoomakaleho i ka
nani o ka ui kuai rama, kekahi
mea huna pohihihi a'u e nalu mau
nei i na manawa a pau.

Aole! wahi a Hese. Aole loa e
hoohihia ia ko'u noonoo no kekahi
mea okea ae, aka, no kuu Martha
wale no e noho mai la i ka iuiu o
Nuhamesire, ka mea a'u i aloha ai
namua ae o na mea a pau.

Lena ae la na maka o Murden
iluna a liuliu pane mai la oia: E
kala aku no au ia oe ma ia mea,
oiaio, o oe ke kanaka makamae loa
a'u i ike ai i ka paulele a me ka
manaopaa maluna o kekahi wahine
e noho ana i kahi manao loa mai
kou home mai.

Ma ka hora 6 pono, ua ho-ano-e
iho la makou i ko makou mau kapa
komo a kulike me na luina moku,
me na palute polu, na lole wawae
nunui alualu, na papale Sekotia a
me na kaei ili ma na opu i mea e
paa ai na wahi lole wawae o ma-
kou, a mal ke iho o ke eke o na
palaka o makou, na pu panapana,
oiaio, aole makou i maopopo i na
popilikia e kau mai ana maluna
iho o makou ia po. A ma ka hoo-
maopopo maoli iho no, he poe sela
io no ko makou kulana ia po ma
mua o ko makou haa'ele ana iho i
ka hale, a paa pu aku la me na
wahi silina iloko o na lole wawae o
makou, i lawa no ko makou mau
lilo, aole hoi no ka hoolaua pu
aku me na poe powa, a nee malie
aku la makou imua ma na alanui,
me ka hatawai ana hoi me na ma-
kai ma na aihue.

Ua komo o Mr. Murden me ke
kahi umiuni ku'i hina a me ka
lauoho ku'i, e hiki ole ai hoi ia
mua ke hoomaopopo aku o Mur-
den no ia. Mahope iho o ko ma-
kou holoholo ana ma ke kau wahi
mamao iki, lohe aku la makou i
ke kani mai a ka waiolina, na gila,
a me na pianu e hohonu ana.

Aole i pau.

Na Lunakanawai Kuika-
wa.

Malalo iho nei e ike ai ko
makou poe heluhelu i ka papa
inoa o na Keonimana o ke Jiure
no keia kau ae, mai na Ha-
waii a me na Haole, a makou e
kanalua ole ai, e hahai ia ana
ka lakou olelo hooloholo ma ke
kaulike, a eia ko lakou mau
inoa:

Jas. Cockett, J. M. Kakaika-
waha, C. L. Hopkins, H. Oneha,
H. S. Swinton, S. W. Kaluhe-
laau, J. Waiama, Wm. Kuapa,
R. H. Baker, S. Kaili, S. K. Aki,
W. H. Lahilahi, Keliian, M.
Robinson, S. G. Kumu, A. Trask,
S. Kaku, W. Paoo, J. Gilliland,
J. Mahoney, Thos. Hina, P. S.
Paabao, Alekema Naone, P. D.
Kellett, W. Kapua, J. H. Wise,
Hiram Kaaha, J. S. Hulimoku,
Jas. Auld, Jr., D. L. Naone, Jas.
Holt, M. Ehu, Puniai, H. W.
Kahana, Ed. Dowssett, G. K.
Kohiana.

Na Keonimana iloko o ke
Jiure Haole:

W. Maertens, J. C. Cook, J. L.
Bushee, L. Hough, E. Benner,
T. Krouse, C. H. Kluegel, H.
Scholtze, Geo. Dillingham, T. F.
Lansing, W. C. Wilder, Jr., J.
S. Walker, H. W. Mist, August
Ehlers, T. W. Hobron, T. A.
Lloyd, E. A. McInerney, C. J.
Day, E. R. Hendry, J. M. Angus,
E. O. White, C. W. Booth, W.
C. Peacock, C. Hustace, Sr., J.
M. Tracy, Karl Podyen, E. A.
Jones, D. B. Smith, Chas. Carter,
C. A. Brown, J. A. Kennedy,
Fred Phelps, J. Phillips, Peter
High, Fred Harrison.

J. Hopp & Co

KIHI O NA

Alanui Moime Betela

HONOLULU,
— HALEKUAI —

RONO HALE NUI!

Ke kono ia aku nei na maka-
maka a me na hoaloaha no ke kipa
mai a me ka makaikai ana i na
Waiwai Nani no ka Hoolako ana
i na Home me na Lako Hale
Maikai o ke ano Hou Loa,
oia hoi na

PONO RUMI MOE, oka;
PAKAUKAU POEPOE,
PAHU UME, KOKI,
PAKAUKAU-UWAI-I-KA-LOA
MOE BEBE, a pela aku.

Lako Hele I-e me Ohe

I Hana Maiuu ia me ka
Noeau Loa.
NA BELA MOE ME ULUNA,
Oia hoi ua Bela Uwea, Lauoho,
Huihupa, Man-u a me
Limu,
Uluna Hulu Koloa, a pela aku.

E hoao mua mai ia makou
mamua o ka hele ana i kekahi
hale okea aku, a e ike maka no
oukou i ka haahaa maoli no e na
kumukuai maloko o keie Hale-
kuai Lako Hale Nui. Nanea mai.

KA HUI

LAKO -:- HAO

HaWaii.

Alanui Papa, ma kekahi oao
mai o ka Baneke o ka Ona
Miliona.

HALEKUAI

— O NA WAIWAI —

HELU EKAHI.

NA LAKO HAO

hoomoe a kukulu o ke ano
makaikai loa, a he oholu
loa ke kumukuai.
Na Lako Mahiko o
na ano a pau, i ku
pono no na kanohe like ole.
Na PALAU Kila a me na Pahi
Mahiko.

NA MEA MAHIAI,

Na Oo Kope, na Kopala,
Na Kipikua, na Uwea Pa,
a pela aku, a pela aku.
Na Lako Kamana
Amara me Mekanika,
Na Wai Paka, na Pena
Aila hoowali me hoomaloa.
Na Holo Pena o na ano a pau
Na Pauma Mahu a

BLAKE,

Na Mikini Humuhumu a
WEITHEIN.

Na Aila Hoopakiko o ke ano mai
kai loa e pakelo ai na hao.

NA WAIWAI KALEPA

O kela a me keia ano, e pau ole
ai ke helu papa aku.

Ina he makemake kou i
kekahi mea, e hele mai e ninau.
Aole he pilikia o ka ninau ana i
ka makou mau Waiwai.

Hoikeike Nui!

— O NA —

Makana Nani

Aiwaiwa!

Ma ka Halekuai Nui o

T.H. Davies & Co.

Kihi o na al-nui Kaahumana
a me Moiwahine.

Aia ma keia Halekuai nui helu
ekahi, na Makana Arwatwa like
ole o na ano a pau, cia na

Kii, Pahu Hookani,
Kap Limu, Kaa Huila Bolala,

Buke Kii Makana Kar'simaka a
na keiki, na Lako Buke,
a pela aku.

Na Kakini Silika, Lei Ai,
Hainaka Silika,
Hainaka Silika Kuwelu,
Paluie Silika, a pela aku

Na Pahu Kolo-ke, a me na mea
a pau e pili ana ia ano paani.

oct28